

A kísértés

Grigoriosz Xenopulosz komédiája

a József Attila Színházban

A LEGKÜLÖNÖSEBB ebben a vígjátékában és eladásában, hogy nincs benne semmi különös. Azt várná az ember, hogy egy görög komédia — még ha újkori is — sajátos környezettel, tipikus délszaki emberekkel és eredeti hellászi történettel lep meg. Ezzel szemben *A kísértés* — ha a szereplőknek nem volna görög nevük és olykor nem hangoznék el egy-egy utalás Athénre, a környékbeli falvakra —, akármelyik világháború eltti nyugat- vagy közép-európai bulvár terméke is lehetne.

Az írónak Grigoriosz Xenopulosznak, aki 1951-ben, 84 esztendőskorában halt meg, eddig csak néhány elbeszélése jelent meg magyar nyelven — holott rendkívül termékeny volt: fleg komédiákat és közép-fajú drámákat alkotott nagy számban. Hazánkbeli ismeretlenségének egyszer oka alighanem az, hogy kommersz színdarabokat jobbra nyugatról importálunk vagy a hazai piacról szerzünk be.

Kérdés, hogy most érdemes volt-e Ariadna *Sesztakovának* és a rendez *Benedek Árpádnak* magyar nyelvre átültetni ezt a habkönny játékot a József Attila Színház számára. Ha csupán azt tekintjük, hogy kellemes kapcsolódással kívánták szolgálni a nézőknek — akkor igennel válaszolhatunk. Ha a mű irodalmi értékét firtatjuk, akkor viszont kevés elismerést mondhatunk.

VÉGTÉRE azonban színházba nemcsak irodalmi értékek élvezete céljából jár a néző — olykor könnyed, felhőtlen szórakozásra is vágyik. És *A kísértés* első fele ezt tekintetben kielégítő nyújt.

Azért csak az első fele, mert a komédiai helyzet felvázolásában, a bonyodalom megteremtésében Xenopulosz ötletesnek, szellemesnek, rutinosnak bizonyul — a kibogozásban, a lezárásban azonban lassú, szárnyaszegett; hiányzik az a csavarintás, amely egy vígjáték végső kifejtését érdekessé teheti.

A címbeli kísértés ezúttal ugyanis nem átvitt értelmű fogalom, hanem egy szobalányban megtestesült valóság. Kalliopinak hívják és egy nagypolgári családhoz szerződik. Amíg sorra elcsavarja a familia férfi tagjainak fejét, amíg huncutkodva és erényesen megleckézteti a gőgös polgárasszonyokat — addig a színdarab mulatságos, fordulatos, a dialógusok helyenként sziporkázóak. Amint ahogy a szédült udvarlók sorra leleplezdnék és a figyelem áttér a ház ifjú asszonyának féltékeny duzzogására, majd pedig kiengesztelődésére —, úgy hanyatlik a komédia egy erőtlen közép-fajú drámába, amelyre végül alig tud lemenni a függöny.

A RENDEZÉS, Benedek Árpád minden igyekezetét arra

összpontosította, hogy a játékot *Szlávik* István helyszíni díszletében és *Kemenes Fanny* stílusos jelmezei segítségével a jó ízlés határai közé szorítsa. Az jobbra sikerült is, miként az is, hogy egy-egy jellemet élesebb körvonalakkal emeljen ki a színdarabból.

Mint egy körhintán, minden Kalliopi, a szobalány körül forog. *Ivancsics* Ilona nemcsak el tudja hitetni, hogy magakelletéssel és ravaszkodással minden férfit magába bolondít, hanem még ennek a kis parasztlánykának az erkölcsi fölényét is érezteti. *Voith* Ági a szabadgondolkodásában megleckéztetett úri-asszonyt nagy rutinnal adja, és ugyanez mondható el a férjét mackós humorral játszó *Ujréti* Lászlóról. E három főszerep mellett a többiek rajza haloványabb. *Makay* Sándor a ház urát alakítja, amolyan vén kecskét, aki még megnyalja (azaz megnyalná) a sójt; *Göndör* Klára a ház asszonyát formálja meg bölcs tartózkodással; *Józsa* Imre a fiatalúr szerény szerepét harsánysággal próbálja meg fel-tupírozni; *Szerencsi* Éva a majdnem megcsalt asszonyt formázza — fordított jelleggel, mint *Voith* Ági; *Kovács* Istvánnak pedig ugyanígy kell szekundálnia *Ujréti* László mellett. Bohózatit fogásokkal nevettet meg a közönséget *Láng* József csicskásmatróza és *Nagy* Miklós árkásza. *Bakó* Márta epizódja, a fáradt, megvénült mosón nem illeszkedik szervesen sem a darabba, sem az eladásba.

A József Attila Színház közönsége valami különös kiéhezettséggel várja, áhítja a jó vígjátékot. Most meg kell elégednie egy félel. Ezért is hálás. És meglehet, hamarosan kap egy másik félkomédiát. Csak hogy a színházban két fél eladás nem áll össze egy egésszé.

Barta András